Suomen luonnonsuojeluliitto

16.9.2024

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto **VNS 4/2024 vp Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selontekoon**.

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan ympäristövaliokunnalle kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteosta. Pääministeri Orpon hallitus on laatinut ensimmäisen kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon. Edeltävät linjaukset ovat Kehityspolitiikan ylivaalikautisesta selonteosta vuodelta 2020.

Jatkossa selonteko suuntaa kehitysyhteistyössä katseseensa enemmän kauppaa tukevaan kehitysyhteistyörahoitukseen. Samalla todetaan: “Suomen kehityspolitiikan painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien vahvistaminen, mikä on keskeistä myös väestönkasvun hallinnassa, sekä koulutus ja ilmastotoimet.”

Luonnonsuojeluliitto kiittää hallitusta, että selonteon pääpainopisteissä tai niiden yhteydessä tunnistetaan ihmisoikeuksien vahvistaminen sekä ilmastotoimet ja koulutus. Lausunnossaan luonnonsuojeluliitto kiinnittää huomiota ennen kaikkea selonteon ympäristön suojelullisiin näkökohtiin.

Hallitus tunnistaa selonteossa: “Ilmastonmuutos, luontokato ja saastuminen koskettavat kaikkia maita. Kehittyvillä mailla on heikommat mahdollisuudet sopeutua ilmastonmuutoksen ja luontokadon aiheuttamiin vaikutuksiin tai siirtyä vähäpäästöisempään tuotantoon.” Kuitenkin selkeät tavoitteet ja ratkaisut ympäristökriisien ratkaisemiseksi jäävät melko suppeiksi. Konkreettisena tavoitteina on pääsasiassa esitetty suomalaisen ilmasto-, metsä- ja vesiosaamisen viennin edistämistä.

Nyt käsiteltävänä selonteon merkittävä puute ympäristön näkökulmasta on, että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on tunnistettu suppeasti. Myös hiilinielujen huomioiminen on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa.

Luonnon monimuotoisuuden kato huomioidaan pääasiassia toteamuksilla, että se on globaali ongelma, Suomi tukee luontokadon pysäyttämistä “kansainvälisten sopimusvelvoitteidensa mukaisesti” ja metsillä on merkitystä luonnon monimuotoisuuden suojelussa. Konkreettisia puuttuvia tavoitteita olisivat muun muassa kansainvälisen luonnnonsuojeluun edistämisen ja metsäkadon ehkäiseminen toimenpiteet sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen hyötyjen tunnistaminen osana taloutta ja ilmastopolitiikkaa.

Edellissä vuoden 2020 selonteossa luontolinjauksia käsitellään laajemmin omassa “Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus sekä luonnonvarojen kestävä hallinta ja käyttö” osiossaan. Vuoden 2020 oli

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation
Itälahdenkatu 22 b, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081
www.sll.fi | toimisto@sll.fi

tavoitteet, kuten “Suomi edistää uusiutuvien luonnonvarojen ja ekosysteemien, mukaan luettuna metsien ja vesivarojen kestävää hallintaa, käyttöä ja suojelua (–)” ja “Ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuutta tarkastellaan kokonaisuutena.”

Vuosien 2020 ja 2024 selontekojen välissä on järjestetty kuluvan vuosikymmenen tärkein luontokokous YK:n COP15 Kunming-Montreal. Valtioiden yhdessä hyväksymä maailmanlaajuinen luonnon monimuotoisuuskehys on entisestään on korostanut luonnon vaalimista osana kansainvälistä politiikkaa. Kunming-Monterealin yhteydessä asetettujen tavoitteiden, kuten maailmanlaajuisen 30 % suojelu- ja ennallistamistavoitteiden sekä tavoitteen pysäyttää lajien uhanalaisuuskehitys olisi paikallaan selkeästi näkyä osana selontekoa.

Samaan aikaan myös Suomen kansainvälisen biodiversiteettityön rahoitus on matalalla tasolla kokonaisuudessaan sekä moniin verrokkimaihin verrattuna. Vahvan rahoituksen avulla voitaisiin esimerkiksi olla mahdollistamassa kansainvälisiä ympäristöneuvotteluita ja sitä, että yhä useammalla valtiolla on mahdollisuus osallistua niihin. Kansainvälinen biodiversiteettirahoitus tukisi myös selonteossa tärkeänä pidettyä tavoitetta EU:n ulkopuolisten maiden sitouttamista kunnianhimoiseen ympärostöpolitiikkaan.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että kehityspoliittiseen selontekoon tulisi lisätä selkeitä konkreettisia tavoitteita luonnon monimuotoisuuden sekä Suomen kansainvälisen biodiversiteettirahoituksen vahvistamiseksi. Suomen pitäisi pyrkiä vahvistamaan pitkäjänteisesti omaa asemaa kansainvälisessä biodeveristyössä.

Selonteon yksi painopiste on ilmastotoimissa. Kuitenkin hiilinielujen käsittely on ristiriidassa hallitusohjelman tavoitteen kasvattaa globaaleja hiilinieluja kanssa. Selonteko ainoastaan tunnistaa, että metsät ovat hiilinielu. Selkeät toimenpiteet niiden kasvattamiseksi puuttuvat. Nyt esitetyt keinot eivät edesauta ratkaisemaan metsiä koskevia globaaleja ongelmia, joita ovat esimerkiksi metsäkato, metsien hiilivarastoja heikentävä toiminta ja metsien luonnon monimuotoisuuden hupeneminen.

Selonteko on lisäksi puutteellinen kansainvälisen ilmastorahoituksen osalta, sillä se ei esitä konkreettista visiota ilmastorahoituksen ohjaamiselle. Ilmaston kuumeneminen nähdään myös pääasiallisesti mahdollisuudelle viennin edistämiseen, mikä herättää kysymyksen siitä ymmärretäänkö kuumenemisen laaja-alaisia haitallisia vaikutuksia toimintaympäristöön ja turvallisuuteen sekä kehittyvien maiden todellisia tuen tarpeita.

Todellisuudessa kehitys- ja kauppapolitiikan tarpeet eivät kohtaa maantieteellisesti ja ei-kaupallisen tuen tarve on suuri esimerkiksi sopeutumisen ja ilmastotuhoihin vastaamisen osalta. Käytännössä myös ilmastoa koskeva kehitysyhteistyön määrärahat ovat myös mahdollisesti hallituksen budjettileikkausten kohteena. Luonnonsuojeluliitto kiinnittää huomiota siihen, että selonteon puutteellisuus kansainvälisen

ilmastorahoituksen osalta tulee erityisen huonoon aikaan, sillä syksyn kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa Bakussa COP29 käsitellään juurikin aiempaa vahvemman ilmastorahoitussitoumuksen antamista.

Hallituksen Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko jättää myös huomiotta metsien merkittävän roolin makean veden kiertokulun säätelijänä ja metsäisten valuma-alueiden tärkeyden veden turvaamisessa. Näitä tulisi nosta esille osana kehityspolitiikkaa sekä varmistaa riittävä rahoitus sekä suomalaisen osaamisen hyödyntäminen ongelmien ratkaisemiseksi.

Lisätietoja:
Antti Heikkinen, ympäristöpäällikkö, p. 044 9010461, antti.heikkinen@sll.fi